

IVO POSPÍŠIL

LEXIKOLOGIE – LITERÁRNÍ TEXT – AREÁLOVÁ STUDIA (K padesátinám Jiřího Gazdy)

Ten, kdo se zabýval a zabývá rusistikou, zejména překotným vývojem ruského jazyka v posledních desetiletích, nemůže pominout jeho objevené lexikografické práce, které nezdědka přecházejí ke zkoumání ruské publicistiky a krásné literatury. To je také pádný důvod, proč se medailon k jeho jubileu objevuje v slavistickém literárněvědném periodiku. Rusista-lingvista, ale také badatel v oblasti areálových studií, spoluzakladatel tohoto oboru na Ústavu slavistiky FF MU, analytik publicistického a beletristického textu PhDr. Jiří Gazda, CSc., oslavil na počátku prosince 2008 padesátiny (nar. 2. 12. 1958 ve Znojmě).

Po gymnaziálních studích absolvoval Filozofickou fakultu Univerzity J. E. Purkyně v Brně (ruštinu a psychologii) a po ukončení interní aspirantury zůstal na tehdejší Katedře ruského jazyka jako odborný asistent. Lexikologie se stala jeho osudem již v diplomové práci, v níž organicky spojil oba své obory (*Neologismy v časopise „Voprosy psichologii“*, 1983) Jeho kandidátská disertace se jmenovala *Integrace cizojazyčných prvků v slovní zásobě současné ruštiny a češtiny: na materiálu substantivních neologismů* a pojednávala o tématu, kterým se mohl ještě intenzivněji zabývat po převratných společenských zlomech, jimiž prošla střední, jihovýchodní a východní Evropa na konci 80. a počátku 90. let 20. století – a jak se později ukázalo vlastně celý svět. Jeho zájem pak vykrytalizoval ve sféře ruské lexikologie a slovtvorby, jazyka současné publicistiky, neologie, sociolingvistiky, lingvokulturologii a areálové lingvistiky.

Zejména v posledně jmenované oblasti se od poloviny 90. let minulého století aktivně podílel na formulování stěžejního programu filologicko-areálových studií (Pospíšil, I. – Gazda, J. – Holzer, J.: *Integrovaná žánrová typologie [Komparativní genologie]. Projekt – metodologie – terminologie – struktura oboru – studie*. Brno 1999). Podílel se také klíčovými příspěvky na tvorbě dalších areálových publikací v projektech podpořených Vzdělávací nadací Jana Husa a v společných projektech s Vídeňskou univerzitou (*Areál – sociální vědy – filologie*. Ed. Ivo Pospíšil. Kabinet integrované žánrové typologie, Ústav slavistiky, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, Brno 2002. *Litteraria Humanitas XI, Crossroads of Cultures: Central Europe, Kreuzwege der Kulturen: Mitteleuropa, Křižovatky kultury: Střední Evropa, Perekrěstki kul'tury: Srednjaja Jevropa*. Brno 2002, editor Ivo Pospíšil; *Comparative Cultural Studies in Central Europe*. Editors: Ivo Pospíšil (Brno), Michael Moser (Wien). Ústav slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, Brno 2004; *Litteraria Humanitas XIII. Austrian, Czech and Slovak Slavonic*

Studies in Their Central European Context. Editors: Ivo Pospíšil, Michael Moser, Stefan M. Newerkla. Ústav slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Brno 2005).

Jubilant je autorem desítek studií publikovaných doma, ale také v Rusku, Německu a Srbsku. Knižně uveřejnil práci *Dynamika a internacionalizace slovní zásoby současné ruštiny* (Brno 2002) a z řešitelství grantu AV ČR vytěžil monografii *Proměny jazyka a literatury v současných ruských textech* (Brno 2007, spolu s autorem těchto řádků). Řadu učebních textů a skript, jejichž je autorem nebo spoluautorem, tu přitom pomíjíme.

V současnosti je členem redakční rady a výkonným redaktorem časopisu *Opera Slavica*, významným spoluvůrcem tohoto tiskového orgánu brněnské slavistiky, který má celostátní a mezinárodní působnost, členem redakčního kruhu časopisu *Novaja rusistika*, členem Kabinetu integrované žánrové typologie a areálových studií při Ústavu slavistiky FF MU, členem Sdružení na podporu brněnské slavistiky, Jazykovědného sdružení a České asociace rusistů. V letech 2002–2006 byl proděkanem Filozofické fakulty MU pro studium. Zájmy Jiřího Gazdy jsou široké a vzpomínané jubileum je jen malým ohlédnutím na cestě lingvisty, který jazykové jevy zkoumá v souvislostech a s přesahy k řadě vědních oborů. Jeho zkoumání literárních textů a podíl na budování brněnských filologicko-areálových studií je přínosem také pro literární vědu.